

Minnenas stad

Boken *Muistin kaupunki. Tulkintoja kaupungista muistin ja muistamisen paikkana*¹ behandlar staden som en plats för minnen och hägkomster. Stadsmiljöer beskrivs som fält eller som arenor där mänskliga aktiviteter utförs och som präglas av bland annat människor, arkitektur, strukturer och hierarkier. I boken blir läsaren bekant med hur minnen som förknippas till stadsmiljöer produceras och upprätthålls. Både personliga, kollektiva och institutionella kopplingar till urbana miljöer diskuteras och analyseras. Även en mångfald av olika slags material och källor, med hjälp av vilka städer och det urbana livet kan studeras och problematiseras, ges utrymme i boken.

Källmaterialen som i boken presenteras och som artiklarna grundar sig på är t.ex. frågelistor, pressartiklar, intervjuer, minnesskildringar, dagböcker, samtidsdokumentationer och stadshistoriska skildringar. Många av dessa materialslag är jag bekant med, men promenadintervjuer låter nydanande och spännande. Visserligen har sådana också gjorts tidigare, men t.ex. inom etnologin är promenadintervjuer inte allmänt förekommande. Promenadintervjuer är därmed ett välkommet tillägg till metodfloran - en nyare variant av en mer traditionell skrivbordsintervju som väl kunde utnyttjas inom etnologisk forskning av olika slag.

I *Muistin kaupunki* beskrivs hur minnet kan studeras ur olika synvinklar. Minnet och minnandet kan utgöra ett källmaterial och ett objekt. Det kan även studeras metodiskt och som ett ställningstagande. Gemensamt för alla artiklar i boken är att minnet och minnandet förankras i den fysiska miljön, i ett flertal artiklar i landets huvudstad Helsingfors.

Ett annat syfte som denna antologi har, är att svara på frågan vad gör städer intressanta ur minnandets synpunkt. Vad minns vi, vem minns och hur kommer vi ihåg något? Boken är indelad i tre delar och består av 12 artiklar skrivna av framför allt finska stadsforskare och en utländsk skribent. Författarna är bland annat etnologer, historiker, statsvetare och personer som arbetar inom museibranschen. De alla delar ett intresse för stadsmiljön som de studerar ur väldigt många olika perspektiv. Jag går inte in i de enskilda artiklarna men sammanfattar kort innehållet i de olika delarna.

Artiklarna i del I, *Staden som plats för personliga minnen*, behandlar hur stadsmiljön tas i besittning, hur man förhåller sig till den och hur den utformas. Gräsrotsperspektivet eller vardagssynen på staden förekommer i alla de fem artiklar som bildar del I. Personliga minnen förankras i kollektiva minnen och generella diskussioner om staden. Att minnas är ett sätt att förstå det förflutna och den nutid vi lever i.

I del II, *Det kollektiva minnandets symboler*, får det kollektiva minnet och hägkomsterna en mer framträdande

roll. I artiklarna beskrivs och analyseras dialogen mellan ett personligt minnande och privata minnen med det kollektiva och samhälleliga minnandet och samhällets minnen av staden. Både de privata och kollektiva hägkomsterna sammanflätas i varandra men funktionerna för de olika sätten att komma ihåg är annorlunda. Artiklarna behandlar även förhållandet mellan minne och glömska, vad vi kommer ihåg och vad vi glömmer eller väljer att glömma bort. I artiklarna beskrivs t.ex. hur museer bevarar och tolkar minnen. De har därmed makten att definiera vad som ska minnas.

I del III, *Staden och minnandets politik*, beskrivs hur vårt material kommunicerar med våra minnen. En stad minns med hjälp av sina byggnader och i byggnaderna finns stadens minnen lagrade och bevarade. Men frågor som uppstår är: Vem utformar staden och vems minnen bevaras? Vad glöms bort med avsikt och mer oavsiktligt? Städer som minnesplattformar kan samtidigt förankra personliga minnen i nationella minnen och tvärtom.

Muistin kaupunki är ett välkommet tillägg bland flödet av stadsrelaterade utgåvor och visar att staden och stadskulturen kan ses i ett nytt och spännande ljus och undersökas ur nya synvinklar och med tvärvetenskapliga frågeställningar. Den rika kontexten i artiklarna ger behandlingen av staden ur ett minnesperspektiv ett ytterligare tilläggsvärde.

En bok om staden och minnen förankrade i staden kunde innehålla mera bilder, och som läsare fäster jag uppmärksamhet vid att en del artiklar innehåller rikligt med bilder medan andra artiklar däremot inga bilder. De enskilda artiklarna upprätthåller nästan en dialog med varandra även om de baserar sig på mycket varierande teman. Det tyder på ett gediget och väl utfört redigeringsarbete som bokens redaktörer har gjort. Slutprodukten, boken, erbjuder därmed intressant och inspirerande läsning från pärm till pärm.

Muistin kaupunki är ett lyckat exempel på en välstrukturerad och intressant antologi som ger en mångsidig bild av minneskulturen och hur den förankras i stadsmiljöer och stadsliv. Redaktörernas och skribenternas syfte med boken har även varit att den kunde fungera som en lärobok och som en tankeväckare för den interdisciplinära läskretsen. I den frågan har författarna och redaktörerna lyckats, t.o.m. till den mån att det är synd att boken inte ges ut på engelska. Då skulle den ha blivit uppmärksammad och erkänd även utanför landets gränser och nått en global publik. Att antologin utgör starten till en serie publikationer som kommer att utges av Den finländska föreningen för stadsforskning (Suomen Kaupunkitutkimuksen Seura) betyder att jag ser framemot fler intressanta, stadsrelaterade publikationer i framtiden.

Sanna Lillbroända-Annala

¹ *Muistin kaupunki. Tulkintoja kaupungista muistin ja muistamisen paikkana* (Minnets stad. Tolkningar av staden som plats för minnen och hägkomster, författarens egen översättning). Red. Katri Lento & Pia Olsson. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsingki 2013. 391 s.